

BOEKBESPREKING

Kerstvier. Vertellingen, Bosch & Keuning N.V., Baarn.

Elk jaar komen er Kerstverhalen en telkens weer blijkt het hoe moeilijk het is, iets goeds te leveren in dit genre. In het middelpunt behoort toch stellig te staan het grootste feit uit de wereldgeschiedenis: de geboorte van den Zaligmaker. Noch zacht-rood schijnsel, noch flikkerlicht van kaarsen, noch mystieke woordenpraal mogen deze realiteit verdringen naar een sprookjessfeer.

Van de vier vertellingen, waaruit dit Kerstvier bestaat kan dit niet gezegd worden. Wat men er ook van mag zeggen, stellig niet, dat het sentimenteële verhaaltjes zijn. Het laatste, van C. Vermeer, is nog al romantisch: een niet heeltemaal normale baron, die met een antieke lantaarn door het bosch dwaalt, een moordenaarslag van een ouderwetschen, gek geworden huisknecht in een griezelig kilt kasteel, een verward verhaal van herstel van onrecht, bedreven door een roofzuchtig voorgeslacht, dat alles is nogal romantisch, maar heeft met het Kerstfeest niets te maken.

De stukken van J. van Doorne en D. van der Stoep wedijveren in realisme. Ongetwijfeld wint de laatste het, maar zijn verhaal is zoo cru, dat het stuitend is dit met het Kerstverhaal in verband te brengen. Beter is dat van v. Doorne, hoewel het niet het Kerstverhaal is dat wij zoeken. Blijft over het eerste, van Jacoba M. Vreugdenhil. Een oorlogsverhaal over een verdronken eiland, waar een zondeling doove het klaar speelt zoo'n zwaar houten kruis op het graf van zijn vrouw te stichten, dat een bange dominee er een heele nacht aan kan hangen, waardoor hij voor verdrinking bewaard wordt en later, stervend, het kindje nog kan doopen op den zolder, waarvoor men hem had gehaald. Dit gebeurt dan met Kerstmis.

De naam is heel aardig bedacht voor dit bundeltje.

Verder heb ik er helaas weinig moois in aangetroffen.

Jan Maclaren: „Harten van goud”. Bosch & Keuning N.V., Baarn.

De ouderen kennen het mooie boek wel van den Schotschen predikant Watson, beter bekend onder zijn pseudoniem Maclaren. De laatste jaren was het uitverkocht, maar nu is het er weer en wel uiterlijk en innerlijk vernieuwd. De nieuwe vertaling van Jacoba M. Vreugdenhil heeft het beter doen aanpassen bij onzen tijd. Over het algemeen is de taal keurig verzorgd. Mij vielen op een foute constructie op bl. 66, en het germanisme: begeesterd (bl. 131), maar overigens is de vertaling uitstekend.

Onze humoristen uit de 19e eeuw moeten het afleggen bij dit Engelsche boek. Noch de gemoedelijke schetsen van Jonathan's: Waarheid en Droomen, noch de huiselijke sfeer van Koetsveld's: Schetsen uit de pastorie van Mastland kunnen onze jongeren meer boeien. Het dichtst er bij komt misschien: Oostloorn, ook wat de godsdienstige opvattingen betreft. Maar Maclaren wint het in geestigheid van voorstelling en gevoeligheid van uitbeelding. De geschiedenis van dokter Maclare zal blijven boeien en ontroeren.

Een goed boek veroudert niet; dus ook Harten van goud niet. Het lokt niet aan door zijn vreemde natuur, maar juist door zijn sterk met ons verwante, geestelijke klimaat. De zachte humor, hoewel typisch Engelsch, wordt ook hier begrepen, want wij kennen de taal en de typen uit dit boek. Ouderen zullen het met genoegen herlezen, voor jongeren is het een frisch genot, een waardevol bezit. Van harte aanbevolen.

Gron.

H. S.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Wij komen nu tot de stelling, dat pluriformiteit, d.w.z. veelvormigheid van het leven, ook veelvormig belijden vraagt.

De kerk heeft een kerkelijke, het gezin een gezins, de staat een staatsburgerlijke belijdenis enz. Er is ook wel weer eenheid, want daar is altijd de binding aan het Woord, maar het belijden is toch velerlei en draagt telkens het stempel van het levensverband, waar de belijdenis geldt.

Nu hebben wij allicht steeds gedacht, dat onze belijdenis van de volle waarheid van Gods Woord, beliden in de belijdenis van de kerk der reformatie, haar stempel zetten zou op alle levensverbanden, kerk, school, gezin enz.

Dit zal men ook niet ontkennen, maar het omgekeerde moet ook waar zijn. Het levensverband stem-

pelt de confessie. Elk levensverband heeft zoo'n eigen belijdenis. Moet die althans hebben.

Nu zal niemand onzer de veelvormigheid van het leven, den grooten rijkdom van verscheidenheid in Gods werk ontkennen. Wij loven met het Woord der Heere daarvoor. Lees maar Ps. 148.

Maar het Woord is er ook voor noodig om dit te doen, want de mystieken aller eeuw hebben juist in die veelvormigheid de oorzaak der zonde, het begin van het kwaad, den val ook van den mensch gezien.

Zij roemen dan van het Eéne, waaruit helaas het vele voortkwam, voortvloede, maar dat vele moet weer naar het Eéne terug, en daartoe moeten wij eigenlijk altijd bezig zijn, dat vele van ons af te schudden, vandaar de ascese, om weer tot de eenheid met God, het goddelijke, de „godheid”, het Eéne te komen. En dat kan, want wij hebben immers zoo'n vonkje van dat goddelijke nog altijd in ons.

Er is dus pluriformiteit van het leven. Er zijn vele levensverbanden en wij loven den grooten Schepper aller dingen daarvoor. Het hindert ons niet, zooals het den revolutionair onzer dagen wel hindert. Want die wil op den troon van God zich zetten en hij begrijpt zeer goed, dat hij niet kan regeeren over al die veelvormigheid en daarom wil hij alles eenvoudig maken. Een staat en één bedrijf en één school en één gezin en één geloof, d.i. het zijne enz.

En hij dwingt heel de menschheid daartoe, ook weer eenvoudig.

Wij kennen die methoden van nationaal socialist en communist. Zij leerden dit alles ook al van de groote wijsgeeren van de vorige en deze eeuw.

Dus, wij verheugen ons in het feit van den rijkdom van het leven. En wij leerden ook van onze jeugd af aan, dat voor alle ding en zoo ook voor alle levensverband de ordinantie Gods er is, en gelden moet.

Dat alle leven alleen dan goed en gelukkig, zalig, zal kunnen zijn, als wij wandelen in gehoorzaamheid naar die ordeningen, die ordinantiën Gods, die Zijn knechten zijn.

Voorts ook, dat wij die ordinantiën alleen dan recht kunnen leeren kennen, als wij het leven willen zien in het licht van het Woord, zooals de kerk dat Woord heeft beleden. Want dat moet er zeker bij, omdat ook de Satan dat Woord belijdt op zijn manier; een manier, waarop hij den mensch heeft verleid en het nog altijd tracht te doen.

Er is dus tweërlei belijden van het Woord, vooral in onze dagen van de dialectische theologie, de herleving van den gruwel der oude gnostiek, waarmee de Christelijke kerk na den Pinksterdag het aanstonds zoo te kwaad kreeg. Natuurlijk, hoe dichter de satan komt bij de ware kerk, hoe woedender en listiger hij wordt. Wij weten in onze dagen niet, waar de ware kerk is, hoewel de vaders zeiden, dat zij lichtelijk te onderkennen is. Wij weten niet meer wat waar en vals is.

Maar de satan weet het precies en zijn knechten weten het ook altijd wel, waarom de Heere heeft gezegd, dat zijn getrouwe kinderen verdrukking zouden ondervinden in deze wereld.

Welnu — omdat er tweërlei, misschien wel velerlei belijden is van het Woord, daarom kunnen wij nergens, in geen enkel levensverband, de belijdenis der kerk missen. Men spreekt tegenwoordig van de „kerkelijke belijdenis”, die dan alleen voor de kerk zou gelden.

Maar de kinderen der Reformatie getuigden altijd van de belijdenis van en door de kerk. Een belijdenis, die wij nergens kunnen missen, willen wij getrouw naar Gods geboden voor elk gebied van het leven wandelen.

Daarom is het ook zulk een veeg teeken, als op een vergadering van de organisatie van antirevolutionaire jongeren getuigd wordt, dat de A. R. partij wel staat op den grondslag van het Woord, maar dat een verwijzing — zelfs een verwijzing — naar de belijdenis, daar niet past.

Wie proeft niet den afval?

Want, als dit waar is, dan is de A. R. partij geen Calvinistische partij meer, en dan vervalt de belijdenis, dat in de Calvinistische reformatie wortelen alle constitutionele vrijheden, m.a.w., dat de belijdenis der ware kerk fundament, bezielende, hervormende kracht is voor gansch het leven in alle levensverband.

Natuurlijk onderscheiden wij Gods Woord en Gods werken.

Maar wij kunnen die werken Gods, al die levensverbanden, niet goed leeren kennen; wij erkennen zelfs de wettigheid er niet van, zooals ik zei, wij willen die doen verdwijnen, opdat alles in het Eéne weer opga, het totalitaire der revolutie, als wij niet blijven bij de gehoorzaamheid aan het Woord Gods, zooals de ware kerk dit mag belijden in haar belijdenisschriften.

Uw Woord is een lamp voor mijn voet, het licht op mijn pad.

Zóó, en niet anders.

Elk levensverband heeft dan zijn ordinantie.

Als Calvijn het in zijn „Instituut” heeft over het huwelijk, spot hij met de gedachte, dat dit een sacrament zoude zijn. Calvijn kon spotten, zeker, en was voor een grapje niet bang.

Ik merk dit op, omdat men het mij wel eens ten

kwade duidt, als ik met dit of dat een loopje neem.

Men meent dan, dat dit niet ernstig genoeg is.

Laat ik even herinneren aan wat dr Jonker eens schreef in zijn mooie boekje: „Beter dan Robijnen”.

Als hij spreekt van de aanbidding der rede in het Parijs der revolutie, dan zegt hij: „alles is ernst”.

En als de mensch den narrenkap opzet, trekt hij daarbij meest een gezicht zoo plechtig als dat van een doodgraver”.

Ik houd niet van den narrenkap, maar, o, hoe voorzichtig moeten wij zijn, dat wij ons dien niet opzetten, of op het hoofd laten drukken en dan zeer ernstig zijn.

Wel, nu zegt Calvijn, dat het huwelijk een goede en heilige ordinantie Gods is. En vervolgt dan: „ook de landbouw, de bouwkunde, de schoenmakers- en de barberskunst zijn wettige ordinantiën Gods, maar geen sacramenten”, Inst. IV, XIX, 34.

Calvijn noemt den schoenmaker en den barbier, stellig, omdat hij dan den geheelen mensch omspannt van de voeten tot het hoofd. Die mensch ontmoet dus heel den dag door, als hij van levensverband stapt naar levensverband, ordinantiën Gods.

Hij heeft in zijn gezin ontbeten, een ordinantie Gods, dat gezin; en hij gaat even wandelen, hij is in het publieke leven, een ordinantie, en hij loopt even bij den bakker aan, de ordinantie voor den bakker, en hij groet den slager, en denkt aan de ordinantie voor den slager. Welk een rijkdom van leven, welk een rijkdom van ordinantiën.

Maar of die man nu ooit er aan gedacht heeft, om bij het binnentreden van al die levensverbanden even te kijken naar de aparte belijdenis, de confessie bij de deur opgehangen, of hij ooit telkens besefte, dat hij iets van die heerlijke belijdenis van de kerk, die niets mag geven dan wat het Woord Gods ons leert, openbaart, en in de prediking door Zijn kerk tot ons komt, moet laten vallen, of in elk geval buiten beschouwing moet laten, omdat het daar niet past, dat betwijfel ik zeer. Wij leeren dat thans.

Het is niet gemakkelijk deze zaak goed te begrijpen.

En dat komt doordat wij hier met zeer bekwame, geleerde lieden te doen hebben, en hun methode erg dialectisch is.

Nu zegt misschien iemand, daar hebt gij weer zoo'n vreemd woord. Wat is dialectisch? en hoe wordt dat hier bedoeld?

Och — eigenlijk is de zaak heel eenvoudig. Wij redeneeren zoo in het gewone leven veelal dialectisch.

Kom — leg uw oor nu eens te luisteren naar het gesprek van een paar menschen op straat of in huis. De een zegt: dat doe ik nooit; ja — ik wil het wel doen, maar niet zoo. Een ander zegt: dat is absoluut onwaar; ja, dat is wel waar, maar niet zóó.

Een derde, dat kan ik heelmaal niet doen, mijnheer; ja, ik kan het wel doen, maar.....

Voelt U nu wel, dat wij menigmaal dialectici zijn zonder het te weten?

En nu schrijft dr Popma mij, dat ik alle dag aan het pluriform belijden ben. Ik kan niet anders, zegt hij, terwille van de pluriformiteit van het leven. Nu — dan gaat het mij ook weer als monsieur Jourdain: ik heb dat proza heel mijn leven gesproken en ik wist het niet.

Laat ons dat dan eens nader bezien.

Ik neem een paar treffende voorbeelden uit de studie van ds Spier.

Hij zegt: ons kerkelijk belijden neemt in heel ons leven een centrale plaats in. Het is centraal en totaal. Hij spreekt zóó over dat totalitaire, dat dr Popma er haast bang van wordt. Maar goed, de belijdenis der kerk is centraal, totaal, d.w.z. „op kerkelijk gebied beperkt het belijden van de Christelijke gemeente zich niet tot de specifiek christelijke zaken (wat zijn dat toch voor dingen vraag ik mij af?) maar het strekt zich uit over de volle lengte en breedte van het Christelijk leven”.

En hij voegt er aan toe, dat het daarom z.i. niet juist is, als men beweert, dat een belijdenis aangaande de roeping van de overheid niet thuis behoort in een kerkelijk symbool.

Dat is tamelijk duidelijk niet waar? Het kerkelijk belijden over heel de lengte en breedte van het christelijk leven.

Het is een ja.

Maar even later volgt: „dat de kerkelijke symbolen — belijdenisschriften — niet bedoeld zijn voor buitenkerkelijk gebruik”.

Daar hebt gij een neen. Zie, en dat is nu de dialectiek, die zooals ik zei, wij in het gewone leven ook wel kennen.

En dit ja en neen ontmoet ge hier telkens.

Als gij het neen hoort en zegt: dus elk levens-

Rectificatie.

Verleden week stond in ons artikeltje over een woord van dr H. H. Ridderbos een onjuistheid; we zeiden, dat een invasie van „ketteren” „deze week” zou plaats vinden in het gebouw Oudestraat 6. Dat was niet juist; 't zal nog eenige weken duren, eer het „zoover” is. K. S.

terrein h
toch de
dan antw
de kerke
En als
belijdenis
levensver
sen, dan
lijk belijc
de kerk
d.w.z. uw
met uw
meer, d
Gij
schoenen
is waar
hebben
doop.
Ik leer
zijn doop
in de lez
één opdr
gelle en
En d
reld, de
de vrije
mijn vrij
dom van
Maar
gende w
Met h
Neen,
boek we
spreken
We w
synodale
was „Je
Merkv
Waard
Wel,
hartig e
camoufl
wijsheid
derden
duidelijk
„voor
nu als
kerken
Boven
gronde
den aut
gere en
moerd
dankbar
opende.
Nu is
over dit
En w
loofs”.
Ieder,
naar di
Boven
In ds I
anderen
dogmati
Men E
Ds W
belangst
lezenhel
Gerefor
over ve
Maar,
Ik
boek
mij ge
wijder
niet v
Waar
teit hij
Voore
lemaal
Dr
dogma
zelfs
risch
het w
dediga
geom
heeft
In „E
te toon
in de l
deel ju
kerken